

Något om min morbror Gösta Johanssons märkliga livsöde.

Under min barndom och uppväxttid i Kyrketorp var morbror Göstas liv och leverne ett ofta återkommande samtalsämne i mitt föräldrahem. Anledningen därtill skall jag nu försöka belysa genom att nedskrivera vad jag ännu, mer eller mindre diffust, minns av denne min mamma Marias äventyrlige bror under tiden före första världskriget. Det mesta av mina hågkomster bygger på vad jag hört berättas och endast i mindre mån på vad jag själv upplevt i Göstas sällskap.

Gösta Johansson var född den 6 november 1895 såsom sista barnet i min morfar Anders Gustaf Johanssons och hans hustru Anna Erikssdotters äktenskap. Gösta blev tidigt moderlös, i det att min mormor Anna avled på hösten 1902, och omsorgen om den då sjuårige pilten kom nog att bli avsevärt försummad. Fadern A.G. stod mitt uppe i livlig byggnadsverksamhet och de tre hemmavarande systrarna torde av sin skolgång ha hindrats från att på lämpligt sätt "taga vara på sin broder". Efter att ha gått i den tidens "förberedande skola" kom emellertid Gösta in på gossläroverket i Linköping. Hans allmänna begåvning var det nog inget fel på, men något större studieintresse visade han inget prov på. Desto flitigare tycks han ha varit, när det gällde pojkstreck och allsköns upptåg. Under sitt änklingsstånd hade A.G. i hemmet anställda hushållerskor - den ena efter den andra - och för dessa "tjänsteandar" hyste läroverkspojken Gösta ingen nämnvärd respekt. Till en början hängde Gösta med i undervisningen i realskolans lägsta klasser, men när han kom upp i den s k slyngelåldern gick det sämre, och hans uppförande kom att vålla hans lärare och pappan A.G. stora bekymmer. Eftersom den sistnämnde i det här draget gifte om sig och Gösta sålunda fick en styvmor - min och mina syskons "Tant Hilda" - och småningom även ett par små halvsyskon, blev hans fostran i hemmet än mera bristfällig. Den svårhanterlige gossen lämnades nog mycket "vind för våg".

I läroverket hade han en hel del ofog för sig, vilka renderade honom sänkt sedebetyg, som det hette på den tiden. På sin fritid var Gösta den givne ledaren för ett pojkgäng i trakten av Magasinstorget, där A.G. bodde med sin familj i en nyuppförd villa. En av hans bravader väckte särskilt misshag bland grannarna vid torget. Gösta hade på något sätt skaffat sig en pistol av det slag, som

kallas "ollonpistol", och det gällde för honom att utse lämpligt villebråd vid sina skjutövningar. En av grannarna, den förögne tobaksfabrikören Ernst Asklund hade på 1890-talet byggt en förnämlig renässansvilla (som alltjämt står kvar) vid Magasinstorget. Som en speciell attraktion i villans trädgård hade fabrikören inhyst några vackra tamduvor av en dyr och sällsynt ras. I dessa fann Gösta sitt eftersökta villebråd, varför han med sin pistol befordrade ett par dem till de sälla jaktmarkerna. Tilltaget bidrog just inte till grannsämjan mellan A.G. och fabrikören Asklund, och den unge skyttens fader fick punga ut med en rejäl ersättning för de avrättade duvorna. Till den tråkiga historien hörde också, att Gösta med sitt vapen råkade skjuta sig rätt allvarligt i ena handen. Givetvis uppmärksammades saken i läroverket med viss konsekvens för hans betyg i uppförande. Av skottskadan i handen blev ej något bestående men. ← Ett annat av Göstas och hans gängs äventyr var av mera betänklig art. När några av läroverkets lärare var samlade till middag på Trädgårdsföreningens restaurant en regnvädersdag, smög sig de okynniga pojkarna dit, medförande en säck, i vilken de utan att uppmärksammas plockade ner restaurantgästernas galoscher i garderoben. Om det nu fanns någon rockvaktmästare, måste denne ha varit sysselsatt på annat håll. Gösta och hans kumpaner skyndade därefter till en av stadens lumpuppköpare, som ogenerat tog hand om "gummivarupartiet" och betalade pojkarna tio öre paret för galoscherna. Man kan ta för givet, att gängets förtjänst på affären gick till inköp av snask, ammunition till knallpulverspistoler samt "smällare" och dylikt. Efterräkningarna för tilltaget, som bedömdes som snatteri, lät inte länge vänta på sig, sedan de unga syndarna lätt uppspårats av polisen. Läroverkskollegiet höll, säkerligen med rätta, Gösta för att vara den lilla ligans huvudman och relegerade honom från skolan. Hans mindre belastade kamrater slapp undan med nedsatt uppförandebetyg.

Min mamma Maria var mycket illa berörd av sin yngste brors bedrifter, vilka naturligtvis väckte uppseende i hela Linköping. Varken hon eller pappa Henrik kunde just inte göra något åt saken, som närmast angick morfar A.G. och hans familj. Emellertid hade Gösta för sed att titt som tätt resa ut till Kyrketorp under veckosluten och ägna sig åt att söka lära ut till "stora syster Majas pojkar" en del riskabla lekar och puts.

Mamma Maria motsåg ofta Göstas besök med blandade känslor, då hon visste, att Göstas påhitt inte alltid var så oskyldiga. Eftersom brodern-olycksfågeln egentligen var snäll till sin läggning och inte hade det så lätt i sitt föräldrahem, var Maria ändå en liten smula svag för honom. Därtill bidrog också, att hon enligt uppgift lovat sin och Göstas mor Anna på dödsbädden, att hon skulle i möjligaste mån ta hand sin då sjuårige lillebror. Gösta kom att sätta Marias tålmod på hårda prov vid åtskilliga tillfällen. Jag nöjer mig med att berätta om ett par händelser, i vilka Gösta spelade huvudrollen.

Någon gång på våren 1908 hade Gösta som vanligt kommit ut till Kyrketorp. Av någon anledning var mina föräldrar borta från gården dagen ifråga, varför Gösta fick fritt spelrum för även otillåtna förehavanden. I spetsen för sina lättleda yngre systemsöner begav han sig upp på höskullen i ladugården. Där kunde man leka kurragömma i höet och även hoppa ner på loggolvet, som vanligen var täckt av halm. Gösta föreslog så småningom, att lekkamraterna i tur och ordning skulle visa sig duktiga genom att företa sådana hopp. Eftersom det led mot sommaren, var det emellertid på upphällningen med halm på loggolvet. Detta bekymrade inte stadspojken Gösta, som möjligen föregick sina följeslagare med mindre gott exempel. Jag själv, då i fyraårs åldern, vägrade att hoppa och blev naturligtvis ansedd som en hare. Även min närmast äldre bror John var tveksam men "hjälpes iväg" med en knuff av morbrodern. Nivåskillnaden mellan höskullen och logens hårda trägolv var säkert omkring fyra meter och halmtäcket på golvet närmast obefintligt. Hoppet slutade illa för John, som vid nedslaget ådrog sig ett allvarligt ljumsk-bräck. Detta konstaterades av föräldrarna efter deras hemkomst på eftermiddagen, och John forslades in till Linköpings lasarett för operation och vård. Vad Gösta fick för korrektion i anledning av sitt anstiftande av olyckshoppet kommer jag inte ihåg. För John, som nyligen hade börjat i småskolan, blev det en tids avbrott i skolgången. En av hans medpatienter var lyckligtvis seminarist, och denne var hygglig nog att hjälpa John med läsning i ABC-boken, så att han inte behövde komma på efterkälken i skolan. Lasarettsvistelsen var en unik upplevelse för John, som tillfrisknad och återbördad till Kyrketorp roade de hemmavarande med livfulla berättelser om livet på det stora länssjukhuset.

Den andra händelsen, som iscensattes av upptågsmakaren Gösta, tilldrog ^{sig} några år senare. En söndagsförmiddag, då han var på sedvanligt Kyrketorpsbesök, hittade han på att ungarna på gården skulle ordna en präktig brasa, dess bättre ute i det fria. Mina bröder och jag var strängt förbjudna att leka med elden i någon form. Den som inte besvärades av något sådant förbud var förstås Gösta, som antagligen hade begynt röka och var väl-försedd med tändstickor. Platsen för bålet valde han ut i närheten av den stora vattendammen och omedelbart under en där kvarstående gammal gårdspump. På Göstas order samlade nu gårdens ungar ihop brännbart material i form av virkesavfall, löv och halm m m. Hade Pappa Henrik fått nys om tilltaget, skulle han ofelbart ha satt stopp för det hela, men han befann sig - något som spjuvern Gösta räknat med - under tjänstgöring i söndagens högmässa. För att Gösta och hans manskap ej skulle överraskas på brandplatsen satte "eldledaren" ut en utkik, som skulle varsko, så snart Henrik blev synlig på hemväg från kyrkan.

Anordningarna fungerade över förväntan, Gösta satte vant fyr på det ansenliga bålet och tjock svart rök och höga eldsflam-mor steg mot höjden. När vaktpostens varningsrop hördes, trädde brandkåren, d v s John och jag, i febril verksamhet vid pumpen, som gnisslande gav ifrån sig en hel del vatten. Släckningen gick programenligt i det att elden slocknade. Röken från bra-san hade emellertid bildat ett mörkt moln, som Henrik redan observerat på långt avstånd. Han befarade det värsta och kom, med käppen i hand, skyndande till brandplatsen. Gösta och hans medbrottslingar hade då hunnit att sätta sig i säkerhet. Ef-tersom elden ändock var släckt och någon fara för gräsbrand ej syntes föreligga, blev efterräkningarna för de inblandade, såvitt jag minns, lindrigare än vad vi till en början fruktade. Gösta avfordrades sina tändstickor och fick respass åter till hemmet i Linköping på kvällen.

Gösta som skeppsgosse.

I början av 1900-talet var det fortfarande brukligt, att besvärliga ynglingar av sina föräldrar skickades till sjöss för hård fostran till "karlfolk". På grund av sin svårhanter-lighet kom Gösta att av sin åldrande fader A.G. betraktas som familjens "svarta får", som lämpligen borde föras till rätta genom att sändas till Skeppsgossekåren i Karlskrona. Göstas

värvning till den mindre väl ansedda kåren torde ha ombesörjts av en gammal fanjunkare Helmer Bengtsson i Linköping, som innehade en rekryteringsbyrå för anskaffande av manskap till Kungl. Flottan. Jag erinrar mig väl dennes värvningsannonser i Östgöta Correspondenten och Pappa Henriks återkommande hot om att anlita Bengtsson, om någon ^{av dem} klockarpojkar på Kyrketorp visade för svåra olater (varvid Henrik nog främst hade odygdspåsen Lennart i tankarna).

Skeppsgossekåren på den tiden var en hård skola. De äldre skeppsgossarna plågade systematiskt sina yngre kamrater, och befälspersonerna, som själva gått igenom ekluten, såg mestadels genom fingrarna med pennalismen. Själva torde de inte ha varit främmande för att använda "den niosvansade katten" vid uppehållande av disciplinen inom kåren. Den allmänt uppstudsige Gösta frångick inte sin vana att morska upp ^{dem} och ställa till ofog. Han blev därför ganska snart befälets hackkyckling och fick åtskilligt med prygel. Bland kamraterna klarade han sig relativt bra, eftersom han, ehuru liten till växten, var en vig och van slagskämpe. I längden blev dock klimatet inom skeppsgossekåren hårdare än vad han tyckte sig behöva uthärda. Alltså återstod inget annat för honom än att rymma ur tjänsten.

Hans rymningsförsök slutade vanligtvis snöpligt och han återfördes genom kronobetjäningens försorg i tjänst, innan han hunnit till hemorten, dit han ämnade sig. Den mest uppmärksammade rymningen företog Gösta under en tid då han ingick ⁱ besättningen på en pansarbåt. När fartyget låg för ankar någonstans utanför Blekingekusten, hoppade Gösta - som troligen ville undgå något slags bestraffning för insubordination ombord - helt sonika i vattnet, simmade i land och försvann i strandskogen. Han efterlystes såsom rymning i Polisunderrättelser, till en början utan resultat. Det visade sig så småningom, att han vandrat upp genom den blekingska landsbygden till Småland, där han märkligt nog lyckades få anställning som sommardräng hos en trädgårdsmästare i Växjötrakten. Lagens arm sträckte sig emellertid omsider ända till Göstas nya arbetsplats. En dag när han satt och åt middag tillsammans med sin husbonde, varseblev han genom ett fönster ortens fjärdingsman (med tjänsteemblem i mössan) på väg till trädgårdsmästarens bostad. Gösta förstod vad klockan var slagen, ursäktade sig vid middagsbordet och försvann in i en av honom bebodd kammare på husets baksida. Genom ett fönster där klättrade den vältränade skeppsgossen ned på marken och tog åter sin tillflykt till den närliggande

skogen. Ej heller denna gång lyckades han nå sin hemstad Linköping. Han blev efter en tid fasttagen och återbördad till Karlskrona. Hans överordnade hade nu fått nog av den frihetslängtande ynglingen, varför han enligt beslut av krigsrätt såsom "utstraffad" skickades tillbaka till hemorten.

Hans pappa A.G. kom nu på idén att låta den bångstyrige Gösta försöka sig på fortsatt skolgång på landbacken. Fortsatta läroverksstudier var ej att tänka på, men något slags lägre teknisk utbildning skulle kanske passa den ingalunda obegåvade sonen. Trots att Gösta inte inhämtat kunskaper i nivå med realskoleexamen, lyckades han efter prövning vinna inträde vid den lägre kursen på Chalmers tekniska skola i Göteborg. Någon uthållighet i teoretiska studier var dock ej något som utmärkte den orolige byggmästarsonen från Linköping. Däremot var han inte obenägen att närmare studera det enklare nöjeslivet i den stora hamnstaden vid Västerhavet. För detta erfordrades pengar utöver det något knappt tillmätta apanaget från Pappa A. G. Vad göra för den uppslagsrike studerande Gösta i ett beträngt läge?

Jo, han gick till väga på följande sätt i syfte att "lugga A.G." på extra tillskott i studiemedlen. I en tobaksaffär, där Gösta var kund, fanns en cigarrflicka, som den unge chalmeristen "tjusat till". Hon var inte ovillig att bistå sin beundrare i ett försök att få byggmästaren A.G. att lätta på bördan till förmån för sonen. I ett rörande brev till fadern uppgav Gösta, att han råkat oavsiktligt slå sönder ett stort skyltfönster till en cigarraffär. Efter anmodan av tobakshandlaren hade han nödgats låta sätta in en ny fönsterruta. Nu saknade han medel till betalning av den dryga reparationskostnaden. I samråd fabricerade Gösta och hans flickvän ett av den sistnämnda under-tecknat intyg om fönsterskadan och reparationskostnaden, vilket intyg förstås bifogades brevet.

Pappa A.G. kände sin förhoppningsfulle son Gösta tillräckligt väl för att misstänka, att något fuffens var på gång, när han läste brevet och intyget. I all hast tog han tåget till Göteborg, begav sig med Gösta till cigarraffären och lät denne peka ut det nyinsatta skyltfönstret. Såsom erfaren byggmästare behövde A.G. ej lång stund för att konstatera, att fönsterkittningen var av gammalt datum och fönsterglaset ingalunda nytt. Gösta och hans kvinnliga medbrottsling föll till föga och erkände, att de i maskopi genom brevet och intyget avsett att lura till sig en bra slant som rörelsekapital från A.G. Slutet

på det hela blev, att Göstas tekniska studier i Göteborg avkortades och syndaren fick återvända till faderstjället i Linköping.

Gösta i militärtjänst.

Vid den här tiden hade Gösta uppnått sådan ålder, att han kunde ta värvning som militär i svenska armén, eller 18 år. Det var ju en ofta anlita utväg att låta en svårangepassad yngling få pröva på skolning och disciplin i Kronans kläder. Gösta måtte ha fått smak för livet på Västkusten, ty han sökte och blev antagen som volontär vid Bohusläns regemente i Uddevalla. Därifrån kommanderades han till en underbefälkurs på Karlsborg vid Vättern. Till en början gick allt bra, och jag vill minnas, att Gösta efter kursen blev åtminstone korpral vid sitt regemente. Tyvärr dröjde inte så länge förrän han begynte missköta sig igen, närmast i sammanhang med permissioner, då han fallit för frestelsen att släcka sin törst med starkvaror. Det blev naturligtvis arreststraff, och rapport om Göstas mindre hedrande uppförande ingick så småningom till Pappa A.G. Återigen fann denne sig föranlåten till en Västkustresa för att på ort och ställe ^{Gösta} sig underrättad om sonens förhållanden i militärtjänsten.

Nedrest till Uddevalla begav sig A.G. till regementets kaserner för att tala förstånd med vice korpralen Johansson. När så A.G. i kasevaktens efterhörde var han kunde träffa denne, svarade vaktchefen, att det inte mötte någon större svårighet, eftersom Johansson fanns inom räckhåll. A.G. hade vid sin ankomst till regementets grindar hört sång och skräål från vaktens lokaler, och det visade sig ^{att} sångaren var den överförfriskade korpralen Johansson, som vaktchefen sett sig nödsakad att sätta i "kurran", då denne på morgonen återvänt efter en fuktig nattpermission. Vid samtalet med sonen kom A.G. - som själv var nykterist - säkerligen till insikt om att Göstas militära bana stod inför sin avslutning. Efter utstånden arrest blev Gösta också utstraffad från regementet i Uddevalla och återbefordrad till Linköping. I faderns ögon framstod Gösta nu som oeffterättlig, när det gällde normal anpassning till våra svenska förhållanden. Som en sista utväg återstod endast emigration till Amerika, där Göstas äldre bror David gått igenom "ett hundår" och sedan artat sig väl och dit flera av A.G.:s många syskon tidigare utvandrat och vunnit en god utkomst.

Gösta emigrerar till U S A .

På grund av sina ideliga misslyckanden och äventyrslust i allmänhet var Gösta inte obenägen att söka sig ut i världen och då främst till U.S.A. och faderns släktingar där. Jag kommer väl ihåg, när han med sin Pappa A.G. kom till Kyrketorp på avskedsbesök. Jag hade den sista tiden sett honom i uniforms-kläder, vilka föklädde honom utmärkt, men nu var han skrudad i en något urväxt blå cheviotkostym. Det var antagligen hans konfirmationsdress, vilken han nog ej använt något nämnvärt. Jag nästan ser min då unge morbror Gösta för mig än i dag, där han vid besöket satt i soffan i Pappa Henriks kontorsrum. Gösta var gripen av stundens allvar men syntes ändock glad åt att Henrik lämnat sitt löfte till att han fick emigra till Amerika. Henrik var nämligen sedan länge Göstas förmyndare och förvaltade dennes arv efter modern Anna Johansson. Vad som i övrigt förekom vid tillfället har jag nu inte något minne av. - Moster Karin Edlund har i sin släktredovisning uppgett, att brodern Gösta utvandrade år 1913, men jag håller före, att det kan ha varit något eller ett par år senare. Då Göstas kunskaper i engelska språket torde ha varit minimala, togs han efter överresan till Amerika om hand av en av A.G.:s stroligen i Minnesota bosatta bröder. Efter en tids vistelse hos farbroderns familj lämnade han släkten för att söka försörja sig på egen hand. Han ansåg sig bäst förtrogen med arbete till sjöss, och han uppehöll sig därför i den betydande hamnstaden Duluth vid Övre Sjön (Ontario). I varje fall kommer jag ihåg, att jag i gemenskap med min bror John skickade honom en hälsning på ett vykort till en av Gösta i den staden uppgiven adress. Vi fick också ett tackkort från Gösta, i vilket han omtalade, att han arbetade till sjöss i avsikt att få praktik för utbildning till styrman ("to be a mate"). Jag visste inte vad "mate" var för någonting men tog reda på det genom att slå upp ordet i ett lexikon. Efter första världskrigets utbrott blev underrättelserna om Göstas liv i U.S.A. allt sparsammare. Efterhand framgick det dock genom meddelande till A.G., att Gösta tagit värvning i den amerikanska marinen. Sedan U.S.A. på våren 1917 kommit med i kriget på de allierades sida, hamnade Gösta bland de amerikanska landstyrkorna i Frankrike, där han enligt egen uppgift med korprals grad förde befäl över någon infanterigrupp. Detta berättade han om långt senare med tillägg att han dock ej

kom att beordras till tjänstgöring eller strid i de främsta linjerna vid frönten. Vid en inspektion av den bekante generalen John Pershing fick han och hans lilla trupp emellertid det tvevelaktiga nöjet att en regnvädersdag bli nerstänkt av lervatten från hjulen på generalens bil, då denna i hög fart passerade förbi det paraderande regemente, som Gösta och hans manskap tillhörde. Bakom fronten var Gösta sysselsatt med att exercera med unga yankeys, som frivilligt anmält sig till krigstjänst. U.S.A. hade ju ingen allmän värnplikt, varför Göstas trupp var utan föregående övning i vapnets bruk. Självt minde Gösta från det långtråkiga harvandet med de ovana rekryterna bäst kommandot "Attention." = "Giv akt", medan truppen nog mest uppskattade "Dismiss." = "Höger och vänster om marsch", vilket liksom i Sverige användes som avslutningskommando efter ett exercispass.

Första världskriget upphörde genom vapenstilleståndet i november 1918, och året därpå var Gösta åter i Förenta Staterna för att återgå till tjänstgöring enligt kontrakt i U.S.A.:s marin. Efter kontraktstidens utgång sökte Gösta arbete i land, men på grund av krisen efter kriget var det ont om sysselsättning, i synnerhet för avmönstrat sjöfolk. Hans försök att få anställning på större oceangående fartyg misslyckades, och för sitt livsuppehälle nödgades Gösta ta hyra på de illa ansedda "bananbåtar, som gick på Värmen", dvs Cuba, Jamaica och andra öar i Karibiska havet. Där fick han slita hund ordentligt, och han beslöt därför att om möjligt återvända till Sverige. Därtill ansåg han sig också ha ett annat skäl som strax skall framgå av det följande.

Gösta åter i hemlandet.

Såsom jag berört var min Pappa Henrik förordnad att såsom förmyndare förvalta Göstas modernearv, som nu uppgick till omkring femtusen kronor, ett rätt avsevärt belopp år 1920. Gösta hade 1916 uppnått myndig ålder och skulle då haft laglig rätt att lyfta arvet. Då han visat uppenbar ansvarslöshet i ekonomiska ting, hade han blivit ställd under fortsatt förmyndarskap intill 25 års ålder. Fadern A.G. ville, att Gösta även i fortsättningen skulle stå under förmyndare, men den i saken rådfrågade borgmästaren Henrik Ramsay i Linköping, som väl kände till den äventyrlige myndlingen, fann det meningslöst att så skedde, särskilt med hänsyn till arvsmedlens relativa obetydlighet. "Låt Gösta göra av med pengarna först som sist." - var borgmästarens svar - "ty han kommer i vilket fall som helst ej att göra sig någon nytta av slantarna." Gösta var väl medveten om att han vid uppnådda 25 år hade möjlig-

het att hos svågern Henrik utkräva sitt morsarv och begärde nu i brev efter brev att få 500 kronor åt gången. Vid denna tid hade en förmyndare inte någon skyldighet att hålla myndlingens medel avskilda från sina egna, utan ålåg det honom endast att se till att han var solvent för medlen ifråga. Henrik hade låtit Göstas pengar ingå i "den egna rörelsen" på Kyrketorp, varför det var besvärligt att med korta intervaller skaka fram mynt till penningremissor för Göstas räkning. Det lyckades emellertid men till en början med den effekten, att Gösta festade upp de mottagna pengarna i stället för att använda dem till hemresa. Man kan förmoda, att han var en trogen kund på sydamerikanska hamnkrogar, där det bakom bar-disken på väggen fanns en skylt med orden: "Only God has credit, others pay cash". Då Gösta gjort slut på biljettpengarna, tog han till sist hyra såsom "sjöman för om masten" på ett till Skandinavien destinerat handelsfartyg och arbetade sig över Atlanten.

I Sverige rådde svår kristid, Pappa Henrik hade ont om rörelsekapital, sedan ^{han} år 1921 köpt Kyrketorp av sin svärfar A.G., och Mamma Maria hade det ytterligt knappt med hushållspengar. Själv gick jag i gymnasiets tredje ring och min kontanta inackorderingsavgift var tyngande för föräldrarnas ekonomi. - Gösta hade räknat med att hans båt först skulle angöra Göteborg, men därutinnan bedrog han sig. Båten gick nämligen direkt till Riga för lossning av en del av lasten. I Lettland, som nyligen förklarade sig som självständig republik, rådde vid den här tiden rent kaotiska förhållanden. Myntförsämringen efter världskrigets slut hade gjort, att man för hårdvaluta som amerikanska dollar eller svenska kronor kunde växla till sig miljontals lett-rubler ~~ef-~~ eller tyska mark.

Gösta gick i land från sin båt och blev - som många gånger tidigare - akterseglad, när båten fortsatte till svensk hamn. I sin knipa fann han dock på råd, i det att han telegraferade efter mera pengar från förmyndaren Henrik. För denna var det inget annat att göra än att skicka begärt belopp, som Gösta omgående växlade till lettisk valuta. Enligt vad han senare berättade, erhöll han en så stor mängd papperspengar i utbyte, att han måste bära med sig den nyvunna förmögenheten i stora resväskor, ja han skaffade sig förresten en särskild bärare för hjälp med penningtransporten. Hans färd i Riga gick från restaurant till restaurant med bäraren tätt i spåren. Denne fick ynnesten att betala Göstas

numerärt sett skyhöga krognotor. På en varieté spelade han en bottenlöst rik hertig eller greve, klev upp på ett bord och strödde ur en av resväskorna ut ett moln av sedlar som drickspengar åt artisterna och serveringspersonalen. Nästa dag fann han sig dock ha nått botten i resväskorna och skändes för att avfordra förmyndaren ytterligare pekunier. I stället tog han hyra på en ångbåt i östersjöfart och tog sig så småningom över till Sverige.

Den förlorade sonens återkomst.

Min morfar A.G. hade under Göstas vistelse i Amerika avyttrat sin stora villafastighet vid Magasinstorget i Linköping och i stället förvärvat lantegendomen Stora Vänge Södergård i Rystad, dit han flyttat med hustrun Hilda samt barnen Karl Gustaf och Anna Lisa i andra äktenskapet. Han hade till en början haft jordbruket på gården under egen drift, dock utan större framgång, varefter han, som fyllt 70 år i juli 1919, funnit sig föranlåten att arrendera ut lantbruket. - Göstas försyndelser i yngre år hade A.G. överlämnat åt glömskan, och han såg nu fram mot dennes hemkomst med stor förväntan.

Den åldrige fadern skulle inte bli besviken i inledningsskedet, ty Gösta spelade den förlorade sonens roll med sann inlevelse. Tidigt en morgon, medan A.G. alltjämt låg till sängs, infann sig Gösta i Vänge. Av Hilda visades han in i faderns sovrum, föll på knä i dörröppningen och förflyttade sig, fortfarande på knäna, fram till A.G. i bädden. Fadern lade välsignande sina händer på sonens nedböjda huvud och tillsade Hilda att låta slakta om ej just "den gödda kalven" så dock något lämpligt fjäderfä till dagens välkomstmiddag. Hilda villfor säkert makens önskan, men huru hon i övrigt ställde sig till den nytillkomne familjemedlemmen, känner jag inte till. - För Gösta, som inte lärt till något yrke i land, fanns i fortsättningen inget annat att göra än hjälpa till med hushålls- och trädgårdsarbete på gården. Sådant jobb kunde "en befaren sjöman" i det långa loppet ej vara tillfreds med. På forna vikingars sätt höll han sig dock relativt stilla i hemmet över vintern 1921 - 1922. Detta uteslöt inte att han, när han fick pengar i sin hand, satte dessa i omlopp under restaurantbesök i Linköping. Spendersam som Gösta var, ville han bjuda ut även sin unge systerson Anders, men jag avböjde försiktigtvis inviten m h t att läroverkets ordningsregler förbjöd eleverna att besöka "schweizerier" och andra liknande näringsställen, varest Bacchi håvor fanns att tillgå. Mina äldre bröder Gustaf och John gjorde emellertid sällskap med den generöse morbrodern vid något restauranthesök.

Givetvis gästade Gösta också vårt hem i Kyrketorp och underhöll sina åhörare med häpnadsväckande skildringar från sitt liv i hamnar och på sjön. Jag nöjer mig här med att återge en av hans mera dramatiska upplevelser i Karibiska havet. En så livfull berättelse som Göstas kan jag inte åstadkomma, men "försöka du-ger" säger ju ordstävets. Alltså!

En stekhet sommardag ligger en ruffig fraktbåt, på vilken den svenske matrosen Gus. Johnson - Göstas amerikaniserade namn "over there" i lyckolandet - är anställd mot en mager hyra, vid kajen i en liten gudsförgäten hamnstad på Jamaica. Besättningen i övrigt är negrer, mulatter och andra slags halvblod och kan bäst betecknas som slödder. Gösta och kaptenen, en råbarkad och något avsigkommen gammal sjöbuss, är de enda vita männen ombord. Några stuvare i land finns inte att tillgå, och manskapet är som bäst i färd med att lasta in tunga lådor med bananer och andra sydfruktar från kajen med användande av en gnisslande vinsch på båten. Arbetet är svettigt, och under en paus har Gösta, som är en skicklig simmare, tagit ett hastigt dopp i vattnet invid fartygslåringen. Hans mörkhyade kamrater vågar sig inte på något sådant med tanke på faran för angrepp av hajar, som dristar sig ända in i hamnbassängen.

Plötsligt är olyckan framme! En neger, som är sysselsatt vid lastkranen, kommer på grund av oförsiktighet i kläm vid ett hjul och får ena benet praktiskt taget avklippt av en stålwire. När kranmaskinisten manövrerar för att lösgöra den olycklige, faller denne med ett vrål i sjön. Vattnet färgas rött av hans blod. Stela av fasa ser kamraterna fenorna på stora hajar ett stycke ute till havs. Ingen gör en ansats för att bistå den skadade, som ropar på hjälp och håller sig uppe genom att plaska med armarna, men någon stöter till slut på Gösta och säger: "Du, Johnson, kan ju simma. Hoppa i efter honom!" Den vite matrosen tvekar ej utan biter ihop tänderna och hoppar i sjön. Han lyckas hålla den skrikande negerns huvud över vattenytan, och en tågända kastas ut, som han får tag i och lyckas slå omkring livet på den nödställda. Dubbelvikt halas denne ombord, och den modige räddaren äntrar upp på däck för att lovordas av kaptenen och besättningen i övrigt. Endast någon minut efteråt är de rovlystna hajarna alldeles i närheten av fartyget. Göstas snabba ingripande har otvivelaktigt räddat olyckskamraten från en säker död i hajarnas käftar.

Men den stackars negermatrosen gick ändock en plågsam död till mötes. Hans krossade ben gick ej att rädda. Någon läkare och än mindre en kirurg fanns inte i den lilla hamnstaden, varför kaptenen, med biträde av Gösta, med en vanlig förskärarkniv kapade av benet ovanför knäleden, utan att patienten bedövades. När besättningsmännen krävde, att båtens medicinlåda skulle framskaffas, visade det sig, att denna blott innehöll några flaskor usel whiskey för kaptenens privata konsumtion. För att hindra förblödning lades ett hårt förband om återstoden av det amputerade lårbenet, varpå den alltjämt vrålande negern bars till sin koj. Som smärtstillande medel fick han inmundiga innehållet i ett par av whiskeyflaskorna med påföljd, att han förlorade medvetandet och tystnade. Efter kort tid tillstötte kallbrand i operationssåret och olycks-offret avled utan att ha återfått sansen.

Därmed uppstod ett nytt problem för den argsinte båtchefhavaren, som helst sett att dödsfallet skett till sjöss. I så fall, menade han, skulle negerns lik lätt ha kunnat överantvaras åt Neptunus utan större ceremonier. Med sin båt liggande i hamn var kaptenen skyldig tillse, att den döde kom i vigd jord. Timmermannen ombord beordrades att av gamla bräder tillverka en enkel kista, vari negerns stoft placerades. Det ben, som denne mist vid operationen, hade redan förut kastats åt hajarna. En grav beställdes på hamnstadens vanvårdade kyrkogård, och efter mycket letande hiitades en gammal katolsk pater, som mot en liten penning åtog sig att förrätta jordfästningen. För att göra akten mera högtidlig och även för att dölja den erbarmliga beskaffenheten av träkistan, befallde kaptenen, att denna skulle vara täckt med den amerikanska flaggan under likprocessionen till kyrkogården.

Stadens färgade innevånare beskådade med gapande munnar det egenomliga liktåget. Kistan bars av sex kamrater till den avlidne och föregicks av pateren med sin slitna mässbok samt kaptenen i sin bästa men illa medfarna uniform. Efter kistan följde båtens manskap, nödtorftigt förordnat på två led. Före avtåget hade ett kraftigt gravöl hållits ombord, varför "de närmast sörjande" var tårögda inte endast på sorg utan även till följd av spritpåverkan. Några i processionen sjöng något, som de häpna stadsborna säkerligen ej uppfattade som psalmsång. Vid graven förrättade pateren på skröpligt latin jordfästningen enligt katolsk ritual. Ingen visste vilken religion den avlidne kunde ha tillhört, men den romersk-katolska kyrkan är ju känd för vidsynthet, när det gäller att ägna en bortgången medmänniska den sista tjänsten.

Men så hände något, som gjort att Göstas berättelse särskilt kommit att stanna i mitt minnes ljus. Just som kistan började sänkas i graven, fick han se kaptenen böja sig fram och med sin stora håriga näve grabba tag i det urblekta "stjärnbaneret", som kistan var svept i. Han drog till sig flaggan, vecklade lugnt ihop duken och stoppade den under sin uniformskavaj. Anledningen till åtgärden - framgick det senare - var helt enkelt, att "svepningen" var fartygets enda flagga och oundgängligen måste vara hissad akterut under båtens omedelbart förestående seglats åter till Staterna. Att uppbringa en ny amerikansk flagga i staden var en omöjlighet och skulle fö ha inneburit en utgift, som kaptenen inte ville kosta på sig. Återkommen till New Orleans mönstrade Gösta av den gamla bananbåten, en minnesvärd dramatisk upplevelse rikare.

Gösta försvinner åter ur landet.

Efter den lugna vintern började Pappa A.G. fundera på vad den förlorade sonen Gösta lämpligen borde sysselsättas med. Att låta honom gå utan arbete var inte tillrådligt. "Fåfäng gå, lärer mycket ont", säger ju ordspråket. På Vänge Södergård fanns en del byggnader i mindre gott skick, som kunde bättras på, och den gamle byggmästaren valde att låta Gösta lägga nytt tak av papp eller tegel på ett uthus. Gösta ville efter vinterns stillasittande ha ett mera rörligt arbete men fogade sig efter faderns direktiv. Han började ambitiöst med taktäckningen och sjöng ibland, när han satt uppe på uthusets takås. Visserligen hade han inte tillstymmelse till sångröst, vilket dock inte hindrade en visa, som han påstod sig ha lärt av en gammal svensk sjöbuss. Gösta hade ofta gnolat visan, när han var på gott humör, för sina systemsöner, och jag har än i dag visans första vers i minne, både till text och melodi. Den går ungefär så här:

"Jag har farit på böljan blå, då och då;
ofta hördes jag sjunga så, då och då.
Jag länge seglät på haven,
där mången vän är begravnen,
men ändå sjunger jag glad som så:
Böljan blå, låt gå, låt gå."

Innan jag går vidare måste jag nämna, att Gösta också fann anledning att anlita gymnasisten Anders, som bestämt sig för att läsa juridik, i en rättslig angelägenhet av dunkel beskaffenhet. Från en flicka, som han tillfälligt sällskapat med i Riga, hade han mottagit ett på tyska avfattat brev, i vilket hon påstod sig vara gift med Gösta och även vara gravid med ett dennes barn. Gösta visade mig brevet, som jag läste, och sade sig svagt minnas, att han i upprymt tillstånd tillsammans med flickvännen

skrivit sitt namn i ett register hos någon lettisk tjänsteman. Att han och flickan därmed skulle anses ha ingått äktenskap hade han ingen aning om och att han rått sin tillfälliga bekanting med barn var enligt hans mening helt uteslutet. Flickan krävde nu Gösta på underhållsbidrag till henne själv och det väntade barnet. Hur flickan fått kunskap om Gösta adress i Sverige visste han inte alls, möjligen genom något rederikontor, gissade han. Göstas bestämda uppfattning var att flickans uppgifter om äktenskap och havandeskap var påhittade i avsikt att lura den fabulöst rike svenske "greven eller hertigen" på pengar. Gösta vågade förstås inte visa brevet för Pappa A.G. och än mindre för styvmodern Hilda, till vilken han ej stod i särskilt gott förhållande. Jag hade i tidningarna läst om huru lättvindigt äktenskap ingicks och upplöstes i de baltiska staterna vid den här tiden och rådde Gösta att inte besvara brevet utan i stället lämna det utan avseende, om han nu ansåg sig "ha rent mjöl i påsen". Gösta följde rådet, och brevskriverskan lät sig aldrig mera avhöra.

Nu åter till åter till Göstas verksamhet som taktäckare på Stora Vänge. Arbetet blev så småningom långtråkigt för den föga uthållige, förre sjömannen, och en dag på våren 1922, då vinden begynte leka honom i håret, där han satt uppe på takåsen, kände han sig plötsligt i släkt med den yngling, om vilken Johan Olof Wallin sjunger i sin dikt "Sjömannen" på följande sätt:

"Ut på dina slätter, hav du djupa,
vill jag hän och sätter ut från land,
vill jag där de branta vågor stupa
söka obekanta öars strand".

Gösta berättade, att han gripits av en obetvinglig lust till sitt rätta yrke eller sjömannens. Han klättrade ner från taket, lade sina verktyg ifrån sig och begärde - troligen telefonledes - pengar av förmyndaren Henrik till biljetter för tågresa till Göteborg och för båtresa därifrån till "lyckolandet i väster". Av Göstas innestående arv återstod nu endast 1.000 kronor. Hälften därav antogs förslå för ändamålet och blev också utbetalad. Varken A.G. eller Hilda kunde (eller ville) hejda den frihetslångtande Gösta från att resa. Pass och sjöfartsbok hade han tillgängliga, och för säkerhets skull ödslade han ingen nämnvärd tid på packningsbestyr. Några formaliteter ordnade han under ett morgonbesök i Linköping, varifrån han tog tåget över Katrineholm till Göteborg. John och jag ville gärna vinka av den trots allt beundrade morbrodern och infann oss vid Rystads anhalt, där tåget gjorde ett kort uppehåll för resandes på- och avstigande. Tåget kom och amerikafararen Gösta tumlade av för att ta ett handgripligt farväl

av systersönerna. Tyvärr hade Gösta intagit en väl fuktig avskedsmåltid i Linköping, varför han var i hög form och försummade att stiga på tåget, då detta satte sig i rörelse. Dessbättre var den tjänstgörande tågchefhavaren den för/välbekante tågmästaren Kjellgren. Med ett raskt grepp tog han tag i Gösta och föste upp denne på sista vagnens bakre plattform. Gösta sjöng, väsnades och "semaforerade" med armarna åt oss så länge han var i sikte, innan tåget försvann i kurvan mot Lingham. John och jag drog oss molokna hem mot Kyrketorp, omedvetna om att det skulle dröja mer än femtio år, innan vi åter fick se den äventyrlige morbrodern i livet.

Framkommen till Göteborg slösade Gösta bort pengarna till båtbiljetten och sin reskassa i övrigt på ett glatt uteliv. Förmyndaren Henrik skickade då, på Göstas begäran, arvets återstående 500 kronor till Göteborg, för säkerhets skull till emigrantkontoret, som uppmanades att tillhandahålla Gösta en biljett i turistklass till U.S.A. Gösta hämtade riktigt nog ut biljetten men sålde den omedelbart till en annan emigrant. För de hundralappar han sålunda fick i handen gjorde han sig änyo några glada dagar i västkustmetropolen. Därmed hade han definitivt förbrukat sitt lilla morsarv och var helt utblottad. Ytterligare hänvändelse till fadern A.G. eller förmyndaren Henrik var givetvis meningslös. Till Amerika skulle han emellertid, kosta vad det kosta ville, och han mönstrade åter som matros (för om masten) på ett till New York destinerat lastfartyg och arbetade sig tvärs över Atlanten okända öden till mötes.

Gösta åter i Amerika för gott.

Det skulle komma att dröja länge, innan Göstas släkt i Sverige hörde av den bortflugne fågeln. Utan egentlig yrkesutbildning hade Gösta små utsikter att få en hygglig försörjning i U.S.A., där depression inom näringslivet med stor arbetslöshet ännu rådde efter världskrigets slut. Det är troligt, att Gösta fick dra sig fram på klen förtjänst av högst tillfälliga arbeten såsom sjåare och sjöman. Känt är emellertid, att han råkade i svår misär, enligt vad som meddelades till hans pappa A.G. från en Frälsningsarméns räddningsstation i New York. En patrull inom "Salvation Army" hade påträffat honom alldeles utblottad och sjuk, sittande i en rännsten, och tagit hand om honom. I brevet till A.G. bönföll man om ekonomiskt bistånd till sjukvårdskostnad och försök att få den utslagne på fötter igen. A.G. skickade pengar till hjälp under den närmaste tiden, men

någon varaktig förbättring av sonens leverne och situation tycks ej ha åstadkommits. Gösta fortfor sitt vagabondliv, och flera år gick utan att någon här i Sverige visste var han uppehöll sig. 1920-talet i Staterna präglades, särskilt ifråga om storstadslivet, av den s k Förbudslagen, varigenom tillverkning och försäljning av spritdrycker ej var tillåten. Kriminalitet och gangstervälde hade blivit följderna. Många minns med en rysning den terror, som exempelvis i Chikago utövades av den italienske gangsterkungens Al Capone och hans hejdukar. Att Gösta, som var begiven på sprit, skulle kunna klara sig utan lagöverträdelser, var inte att vänta. Han råkade också illa ut i sammanhang med krogbesök, och under vistelse i Denver, huvudstad i delstaten Colorado, kom han i sin allvarligaste konflikt med den hårda amerikanska rättvisan. I vilket fall som helst blev resultatet, att han fick långt husrum på delstatens bekostnad, utan att jag blivit på det klara med de närmare omständigheterna. En fördel hade hans omhändertagande med sig, nämligen den att han slapp att bli kanonmat i andra världskriget.

Gösta reser sig ur misären.

Efter fängelsevistelsen förde Gösta ett kringflackande liv och blev vad som i U S A kallades "a skid row bum" eller en avsigkommen individ, som söp och höll till i städernas slumkvarter. Han lär också fått rykte om sig att inte vara helt ofarlig under det betecknande namnet "The terrible Swede". Emellertid inträffade det nästan ofattbara, att den fruktade lösdrivaren Gus Johnson vid någon religiös sammankomst, som han råkade bevista för att få ett mål mat, blev frälst (converted) och omhändertagen av sina baptistiska trosfränder. Detta hände år 1942 i Chikago. Gösta ändrade helt sin livsföring och han, som tidigare räknats till de utslagna i samhället, började delta i baptisternas välgörenhets- och räddningsarbete bland de förfallna människorna i slumkvarteren. Han var som klippt och skuren för denna verksamhet, då han var väl bekant för klientelet och förtrogen med de nödställdas villkor och behov. Märkligt nog lyckades han alldeles göra sig kvitt sitt tidigare alkoholbegär. Att Gösta hade sådan framgång i sin nya kristliga gärning kan säkerligen tillskrivas det förhållandet att han i Chikago lärde känna en ung flicka Lois Ingersoll och kom under inflytande av henne och hennes föräldrar Fred Ingersoll och hans hustru, som drev en missionsstation i baptistisk regi. Efter en tid gifte sig Gösta och Lois Ingersoll, och Gösta blev svärfaderns assistent vid missionsstationen.

1948 flyttade Gösta med sin fru till staden Roanoke i Väst Virgi-

nia och startade där en liknande hjälpverksamhet som den i Chikago. Den drevs med kristna förtecken och åsattes namnet City Rescue Mission, som väl närmast motsvarar "stadsmissionen" här i Sverige. Syftet med verksamheten var att bistå samhällets olycksbarn i slumkvarteren i såväl materiellt som andligt hänseende. Till en början arbetade makarna Johnson praktiskt taget ensamma med sin behjärtansvärda uppgift, men så småningom blev de i stånd att organisera och bygga ut missionsverksamheten på ett sådant sätt, att stadens styresmän fick ögonen öppna för värdet av deras outtröttliga insatser till hjälp för de små och utstötta i samhället.

Gösta återknöt nu kontakten med släkten i Sverige och då närmast med brodern David Johanson i Linköping. Brevväxlingen fördes på engelska, och förbindelsen mellan bröderna förmedlades delvis genom en svenskamerikan Frank Eckwall (Frans Ekvall), som ibland besökte Sverige. Makarna Johnson begåvades med två barn i äktenskapet, dottern Nancy Joy år 1950 och sonen Wayne år 1952. Under makarnas energiska ledning utvecklades Roanoke City Rescue Mission mycket gynnsamt och fick nu regelbundet stöd från stadsmyndigheterna. Någon socialvård i svensk mening existerar ju ej i U S A, där hjälpverksamhet av nu nämnt slag helt beror av frivilligt insamlade gåvor och kontanta bidrag från fonder och institutioner med välgörenhet på sitt program. Efter några år kom Gus Johnson att betecknas som superintendent och Lois Johnson som ledare för missionsarbetet bland utsatta familjer och små barn.

Sedan David Johanson avlidit på våren 1953, visade det sig efter hand svårt för hans efterlevande hustru Annie att uppehålla brevförbindelsen med Gösta i Amerika. Annie behärskade inte engelska så mycket, att hon kunde besvara Göstas brev på samma språk. Det föreföll dessutom så som ~~och~~ denne skulle ha glömt sitt svenska modersmål. På grund därav vände sig Annie till mig och bad, att jag om möjligt skulle fortsätta korrespondensen med min morbror Gösta. Eftersom jag inte haft någon direkt kontakt med Gösta under de sista fyrtio åren, ställde jag mig tveksam till Annies framställning men skickade ändock till julen 1960 en på engelska avfattad hälsning till Gösta och hans familj under hans senast kända adress. Det dröjde ej länge förrän ett svar anlände. I ett den 14.1.1961 dagtecknat brev tackade Gösta för julhälsningen, redogjorde kort för sin situation i Roanoke och bad om upplysningar beträffande sin Kyrketorpssläkt.

Detta blev upptakten till en brevväxling på engelska mellan mig och Gösta under mer än tio år framåt i tiden. Den av mig bevarade korrespondensen belyser enligt min mening tillräckligt väl Göstas och hans familjs verksamhet och förhållanden i övrigt, varför jag här ej närmare berör densamma utan vill hänvisa den intresserade till läsning av Göstas välskrivna och innehållsrika brev med till dem ofta fogade bilagor. Man kan där bl a följa Göstas framgångsrika arbete för åstadkommande av en ny förnämlig byggnad för stadsmissionens verksamhet (färdig med tillhörande kapell 1972), hans familjeliv och barnens uppväxt samt de senares väl vitsordade skolgång med mera. Det framgår också, att Gösta och Lois, som i början av sin vistelse i Roanoke levde under knappa omständigheter, så småningom fick det bättre ställt ekonomiskt och kunde skaffa sig en egen villafastighet. I breven talar Gösta flera gånger om sin dröm om att få besöka Sverige, innan han dör, och lyckligt nog skulle han få se drömmen förverkligad på hösten 1972.

Gösta på Sverigebesök i okt. 1972.

I brev till mig på hösten 1972 meddelade Gösta, att han med fru och dotter skulle deltaga i en sällskapsresa till England och att han räknade med att då kunna anslå ett par lediga dagar för besök i Linköping med omgivningar och sammanträffande med så många av sina släktingar som möjligt. Jag svarade, att han med de sina var välkommen att bo hos oss i Norrköping, att ett par av våra söner (Christer och Peder) skulle möta på flygplatsen vid Arlanda samt att ett släktsammandrag var planerat att äga rum i Kyrketorp. Resenärerna inträffade punkligt på Arlanda onsdagen den 18 oktober 1972 klockan 11,20, där de möttes ej blott av våra nämnda söner utan också av min kusin Hans Edlund, som beordrats dit av sin mamma Karin Edlund i Boxholm. Mottagningskommittén bjöd sina amerikasläktingar på en stadig lunch och såg till att de kom på rätt tåg till Norrköping.

För mig var det en märklig upplevelse att efter femtio år återse min morbror Gösta, som under sin bortovaro blivit något av en legend för fränderna i hemlandet. Samtidigt var det intressant att få stifta bekantskap med hans hustru Lois, som nog främst varit den som bidragit till Göstas omvändelse och nya livsinriktning, och parets begåvade dotter Nancy Joy. När jag mötte de tre på järnvägsstationen i ^{Norr-}Linköping, fann jag att Gösta var sig förvånansvärt lik så som jag kom ihåg honom från våra unga år.

Vad som sedan hände under missionsnärsläktens två dagarsbesök i Norrköping, Linköping, Vikingstad och Rystad har jag ingående berättat-

tat om på sid. 1772-1777 i del V av min livskronika, varför jag här kan hänvisa till den skildringen. Ewy och jag, liksom också Carin och John i Kyrketorp, var synnerligen glada åt att Gösta med fru och dotter kunde - enligt vad de själva ivrigt försäkrade - få ett gott utbyte av Sverigebesöket och sammanträffa med så många av Göstas släktingar. Mest tillfreds var jag nog med det lyckade arrangemanget i Kyrketorp, då Gösta återsåg sin gamla syster Karin Edlund efter så många år. Dessa två hade ju ej haft någon som helst personlig förbindelse med varandra efter det Gösta år 1922 försvann från Sverige. Att Karin själv var hjärtinnerligt glad åt syskonens möte framgår kanske bäst av hennes tackbrev till mig (av den 24.10.1972), där hon bl a skriver, att "för henne livet" under familjefesten i Kyrketorp "en stund ej gick i grå kavaj".

Det var lyckosamt för Gösta, att hans dröm om ett sista besök i det gamla hemlandet kunde realiseras på sätt som skedde och vid denna tid utan några missöden. På återresan till Roanoke drabbades nämligen Gösta av hjärtbesvär och måste söka läkarvård i New York. Han återhämtade sig visserligen efter en tid men förblev klen till hälsan under det följande året. Något egenhändigt brev från Gösta fick jag aldrig, utan det var Lois som skriftligen tackade för gästfriheten i Sverige genom en vänlig epistel av den 13.11.1972. Däremot sände ^{han} som ett tack till mig och Ewy i samma månad ett litet postpaket, som innehöll en liten vacker silversked (eller snarare tårtspade). Jag bevarar denna sked som ett kärt minne av den i grunden snälle och godhjärtade morbror Gösta.

Superintendenten Gus Johnsons "stund på jorden" var ute kort före julen 1973, då en hjärtattack ändade hans ovanligt handelsrika liv. Underrättelsen därom lämnades mig av Nancy Joy i telefon den 20 december 1973. I brev den 30 i samma månad framförde jag mitt och Ewys varma deltagande i sorgen till hans efterleverska Lois och barnen Nancy Joy och Wayne. Sedan dröjde det mycket länge, innan jag hörde av dem, varför jag till slut skrev till City Rescue Mission i Roanoke med förfrågan ang. situationen för den bortgångne superintendentens familj. Först då fick jag brev från Lois, som meddelade att hon alldeles i slutet av 1974 gift om sig med en manlig medarbetare i missionsarbetet vid ~~man~~ George Bettis. - Huru jag sedermera kom att fortsätta min korrespondens med Wayne Johnson och andra släktingar i Californien, U.S.A., är en annan historia, som kanske framdeles ägnas ett särskilt kapitel.